

Vlaanderen
is landbouw & visserij

DE BIOLOGISCHE LANDBOUW IN 2019

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

////////////////////////////////////

DE BIOLOGISCHE
LANDBOUW IN 2019

////////////////////////////////////

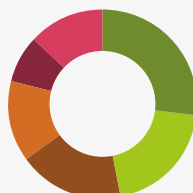
BIOLOGISCHE LANDBOUW IN VLAANDEREN

LANDBOUWBEDRIJF

562
landbouwbedrijven

+ 9% in 2019

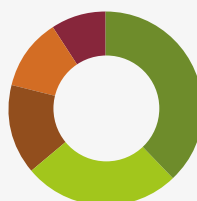
Typologische indeling biologische landbouwbedrijven

- gespecialiseerde tuinbouw: groenten in openlucht **27%**
- gespecialiseerde akkerbouw **20%**
- gespecialiseerde dierlijke productie **18%**
- gespecialiseerde fruitteelt **14%**
- overige gespecialiseerde bedrijven **8%**
- bedrijven met combinaties van activiteiten **13%**

8.677 ha
areaal

+ 10% in 2019

Samenstelling bio-areaal

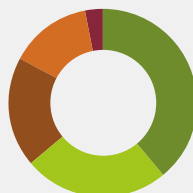
- grasland, weiden en bossen **38%**
- voedergewassen/groenbedekkers **26%**
- akkerbouw **15%**
- aardappel, groenten en kruiden **12%**
- fruitteelt **9%**

CONSUMPTIE

€ 200 mln.
bestedingen aan biologische
verse voeding en dranken

+ 5% in 2019

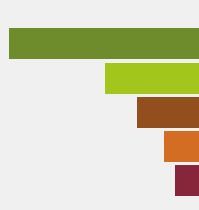
Biobestedingen aan verse voeding en dranken

- aardappelen, groenten en fruit **39%**
- zuivel **25%**
- vlees, vis en ei **19%**
- graanproducten **14%**
- wijn en bier **3%**

2,6 %
marktaandeel bio
verse voeding en dranken

+0,08% marktaandeel in 2019

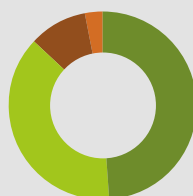
Marktaandelen biologische verse voeding en dranken

- vleesvervangers **20%**
- eieren **9%**
- groenten **6%**
- aardappelen **4%**
- fruit **3%**

OVERHEID

€ 4,7 mln.
overheidsuitgaven
(Vlaams + Europees)

Thematische verdeling overheidsuitgaven

- biologische productie **49%**
- onderzoek en kennisopbouw **38%**
- ketenontwikkeling **10%**
- promotie en draagvlakverbreding richting brede publiek **3%**

SAMENVATTING

De biologische landbouw in Vlaanderen vertoont in 2019 opnieuw een substantiële groei. De biologische oppervlakte en veestapel groeien aan en het aantal biolandbouwbedrijven neemt toe. Ook het aantal bedrijven actief in de bereiding, verdeling, invoer, uitvoer en verkoop van bioproducten vertoont in 2019 een positieve evolutie, wat illustreert dat de biologische keten zich verder ontwikkelt. Ook de bioconsumptie tekent een lichte stijging op.

Het aantal Vlaamse landbouwbedrijven die onder controle staan voor biologische productie is aangegroeid tot 562. Dat is een toename met 9% ten opzichte van 2018. Twee derde van deze bedrijven opereren volledig biologisch. In tien jaar tijd is het aantal biolandbouwers ruimschoots verdubbeld. Er zijn 75 nieuwe aanmeldingen, terwijl 27 landbouwbedrijven hun biologische productie in de loop van 2019 hebben stopgezet.

In 2019 beslaat het biologisch en omschakelingsareaal in Vlaanderen 8.677 hectare (een stijging met 10%). Het maakt nu ongeveer 1,4% uit van de totale Vlaamse landbouwoppervlakte. De provincies waar de bio-oppervlakte in vergelijking met 2018 het sterkst is toegenomen, zijn Vlaams-Brabant (+32%) en Limburg (+12%). Bijna twee derde van het Vlaamse bioareaal bestaat uit grasland, voedergewassen en groenbedekkers. Het biologische fruitareaal is in 2019 met een kwart aangegroeid.

160 van de 562 Vlaamse biolandbouwers bedrijft een vorm van biologische dierlijke productie, al dan niet gecombineerd met plantaardige productie. In 2019 zien we vooral een toename van landbouwbedrijven die actief zijn in de biologische pluimveehouderij. Sinds 2015 is hun aantal met 30% gestegen. Het totale aantal dieren die als biologisch geregistreerd zijn, groeide aan met 13% ten opzichte van 2018. Voornamelijk de pluimveehouderij, varkenshouderij en schapenhouderij vertonen stevige groeicijfers voor hun biologische veestapel.

Eind 2019 staan er in Vlaanderen 1.221 bedrijven (uitgezonderd producenten) onder controle voor activiteiten als verdeler, bereider, verkooppunt, importeur en/of exporteur van biologische producten. Dat zijn er 11% meer dan in 2018. 40% van deze ondernemingen combineert meerdere biologische activiteiten. De vaakst voorkomende marktactiviteit is de bereiding van bioproducten: hiervoor zijn meer dan achthonderd bedrijven gecertificeerd.

In 2019 werd via Vlaanderen ruim 376.500 ton aan biologische producten afkomstig uit niet-EU-landen in de EU ingevoerd. Het merendeel van deze zendingen werd aangeboden bij de douaneautoriteiten van Antwerpen en Mechelen. Bijna de helft van de ingeklaarde biologische goederen was afkomstig van Ecuador, Peru en de Dominicaanse Republiek. Net als in 2018 valt op productniveau het overwicht op van verse bananen: zij maken bijna 46% uit van de totale massa aan bioproducten die via Vlaanderen worden geïmporteerd.

De overheidsuitgaven specifiek gericht op de biosector bedragen in het kalenderjaar 2019 ruim 4,74 miljoen euro. Met een aandeel van 49% ligt het zwaartepunt van deze uitgaven bij de financiële stimulering van de biologische productie. De grootste hap betreft de biohectaresteen: in 2019 werd 1,47 miljoen euro uitgekeerd aan 448 landbouwers voor 6.452 subsidiabele hectare. De overheidsuitgaven voor bio-onderzoek, voorlichting en kennisuitwisseling zijn in het kalenderjaar 2019 toegenomen tot 1,36 miljoen

//

euro. Meer dan de helft van de financiële steun voor bio-onderzoek werd besteed aan onderzoeksprojecten gericht op gewasbescherming.

De totale bestedingen aan biologische producten (voeding, dranken, drogmetica en non-food) bedragen in Vlaanderen 305 miljoen euro. Dat is 4% meer dan in 2018. De Vlaamse bestedingen aan verse biovoeding en -dranken namen met 5% toe tot 200 miljoen euro. Met een aandeel van 38% in de Belgische bestedingen aan biologische versproducten blijft Vlaanderen dus achter op Wallonië (255 miljoen euro). De bestedingen aan verse biovoeding en -dranken bestaan voor 39% uit aardappelen, groenten en fruit.

In 2019 is het marktaandeel van biologische versproducten in Vlaanderen lichtjes gestegen tot 2,6%. De biovleesvervangers hebben het grootste marktaandeel: 1 op de 5 van de verkochte vleesvervangers is biologisch. Een andere categorie met een hoog bioaandeel zijn eieren (8,6%). Vleeswaren bengelen achteraan met een bioaandeel van minder dan 1%.

Negen op de tien Vlaamse consumenten kopen op jaarbasis minstens eenmaal een vers bioproduct. Toch werden de biobestedingen in 2019 voor twee derde gerealiseerd door de frequente biokopers die minstens wekelijks bioproducten kopen. De alleenstaanden hebben met een bioaandeel van ruim boven de 5% het hoogste percentage biologische aankopen in hun bestedingen aan verse voeding (excl. dranken). De gezinnen met kinderen met een beperkt inkomen geven het minste uit aan verse biovoeding, maar zij hebben hun bioaandeel (1,6%) wel verdubbeld sinds 2010.

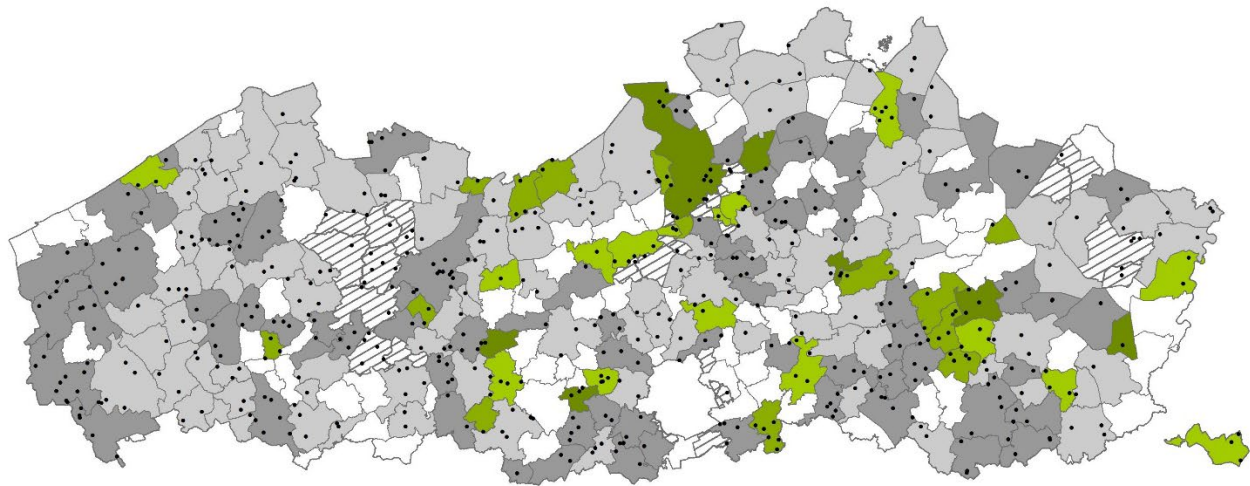
De klassieke supermarkt blijft het belangrijkste biokanaal met een marktaandeel van 39%. De hoefwinkel en de boerenmarkt zijn de kanalen met het hoogste percentage aan biologische producten in het assortiment. Een kwart van de producten die er verkocht worden, is biologisch.

Figuur 2: geografische spreiding biolandbouwers en aandeel bio-oppervlakte (%) in totale oppervlakte cultuurgrond per gemeente, Vlaanderen, 2019

Legende

- Biolandbouwers
- Aandeel bio in oppervlakte cultuurgrond
  - 0%
  - 0%-1%
  - 1%-3%
  - 3%-5%
  - 5%-10%
  - >10%
  - geen data

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TUV Nord Integra en Inscert Partner

1.1 48 EXTRA BIOLOGISCHE LANDBOUWBEDRIJVEN

Eind 2019 zijn er 562 biologische landbouwbedrijven in Vlaanderen. Dat is een toename met ruim 9% ten opzichte van 2018. In tien jaar tijd is het aantal biolandbouwers ruimschoots verdubbeld. Er zijn 75 nieuwe aanmeldingen, terwijl 27 landbouwbedrijven hun biologische productie in de loop van 2019 hebben stopgezet.

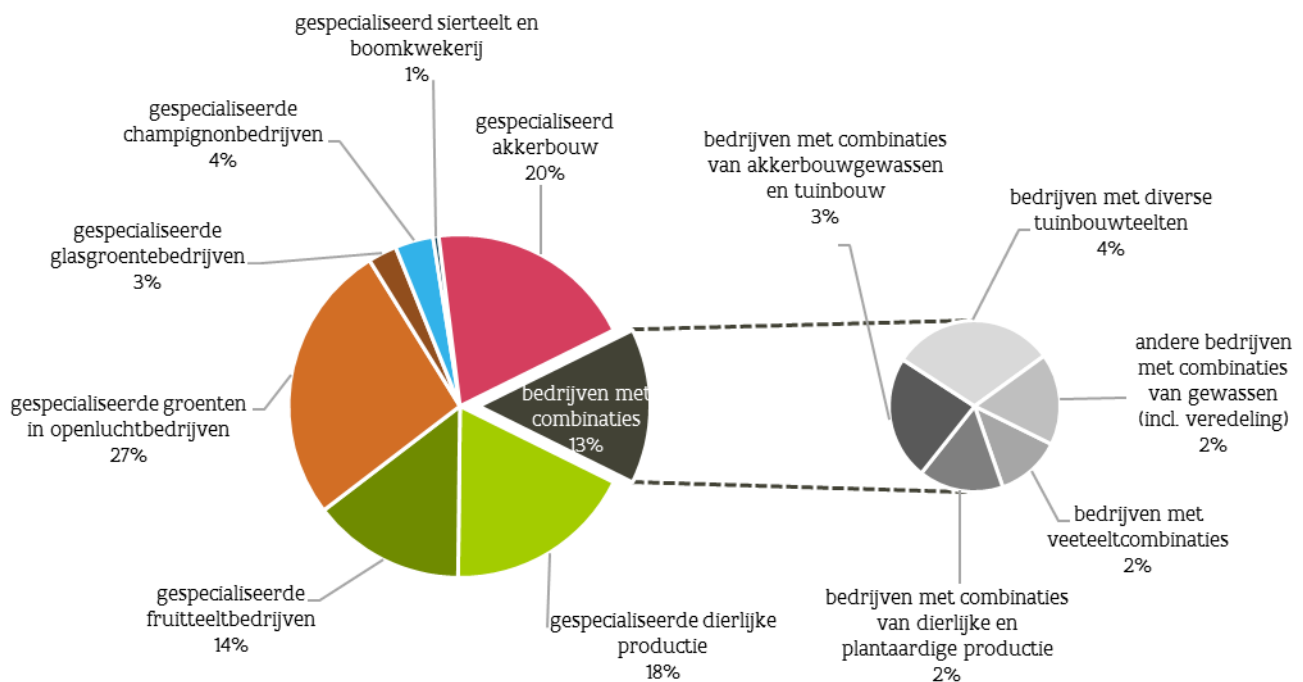
Twee derde van de 562 biolandbouwbedrijven die in 2019 actief zijn, opereren volledig biologisch. Bij een derde onder hen zijn er ook nog gangbare activiteiten op het bedrijf. Nemen we enkel de 75 nieuwkomers in beschouwing, dan ligt deze verhouding ietwat anders: slechts 47% onder hen is volledig biologisch, 53% heeft ook gangbare activiteiten.

Het grootste aantal biologische landbouwbedrijven vinden we in de provincie West-Vlaanderen. Procentueel vertoont de provincie Limburg de sterkste toename van biolandbouwers in 2019. Het aandeel biologische landbouwbedrijven in het totale aantal landbouwbedrijven is het hoogst in Vlaams-Brabant en het laagst in West-Vlaanderen.

Figuur 3: typologische indeling van de biologische landbouwbedrijven, Vlaanderen, 2019

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TÜV Nord Integra en Inscert Partner

Als we de totale landbouw in beschouwing nemen, dan haalt 85% van de bedrijven het grootste deel van de bedrijfsopbrengsten uit één specifieke bedrijfstak. De gespecialiseerde akkerbouw is hier echter de populairste bedrijfstak met een aandeel van 27%. Slechts 5% van de bedrijven is gespecialiseerd in groenteteelt en 4% in de fruitteelt. Ongeveer 12% van alle landbouwbedrijven is gespecialiseerd in melkproductie, terwijl maar 3% zijn inkomsten voornamelijk haalt uit pluimvee.

1.3 45 GROOTSTE BIOLANDBOUWERS BEZITEN DE HELFT VAN HET BIOLOGISCHE AREAAL

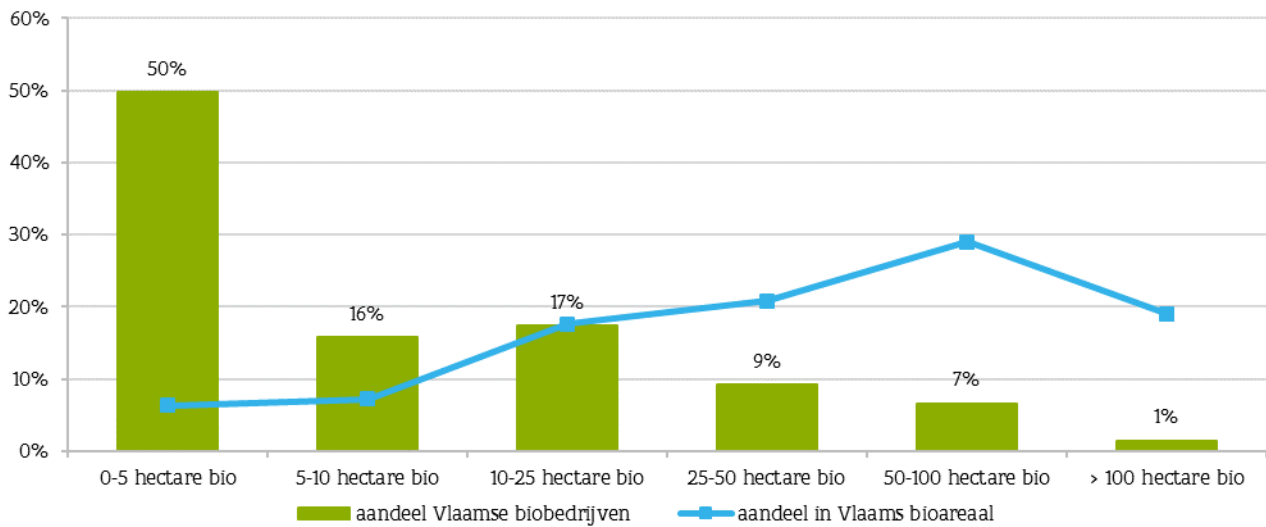
De helft van de biolandbouwbedrijven in Vlaanderen zijn bedrijven met beperkte biologische bedrijfsarealen: zij bewerken maximaal 5 hectare biologische oppervlakte. Samen beschikken deze bedrijven over slechts 6% van het totale Vlaamse biologisch areaal. Ruim twee derde van deze bedrijven beoefent louter biologische landbouw en ontplooit geen gangbare landbouwactiviteiten.

Aan de andere kant van het spectrum zien we dat 8% van de Vlaamse bioproducenten meer dan 50 hectare aan biopercelen in handen heeft. Deze 45 grootste bioproducenten bezitten samen ongeveer 48% van het totale Vlaamse biologisch areaal.

De gemiddeld grootste biologische bedrijfsarealen vinden we in de provincie Limburg, de gemiddeld kleinste biologische bedrijfsoppervlakten liggen in Vlaams-Brabant.

Figuur 4: aandeel biologisch areaal en aandeel biobedrijven, Vlaanderen, 2019

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TÜV Nord Integra en Inscert Partner

1.4 VLAAMS BIOLOGISCH AREAAL GROEIT AAN MET 10%

Eind 2019 bedraagt de bio-oppervlakte (biologisch en omschakeling) in Vlaanderen 8.677 hectare (+10% ten opzichte van 2018). Het bioareaal maakt nu ongeveer 1,4% uit van de totale Vlaamse landbouwoppervlakte, goed voor 621.702 hectare volgens de landbouwtekening van 2019 (Statbel).

Het grootste bioareaal vinden we in de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen. Antwerpen is tevens de provincie met het hoogste aandeel bio-oppervlakte (2%) ten opzichte van het totale landbouwareaal. In West-Vlaanderen blijft het aandeel bioareaal het laagst (minder dan 1%).

In de provincie Vlaams-Brabant bestaat een derde van de biologische oppervlakte uit areaal in omschakeling, in Limburg is dat ongeveer een kwart. Dit zijn ook de provincies met de sterkste toename in biologisch areaal: in vergelijking met 2018 groeide de bio-oppervlakte in Vlaams-Brabant met 32% en in Limburg met 12%.

Tabel 2: areaal in omschakeling en biologisch in Vlaanderen, per provincie, hectare, 2019

provincie	omschakeling	biologisch	totaal	evolutie 2018-2019
Antwerpen	180	1.814	1.994	+3%
Limburg	370	1.137	1.507	+12%
Oost-Vlaanderen	337	1.528	1.865	+3%
Vlaams-Brabant	462	925	1.387	+32%
West-Vlaanderen	353	1.570	1.924	+9%
TOTAAL	1.703	6.974	8.677	+10%

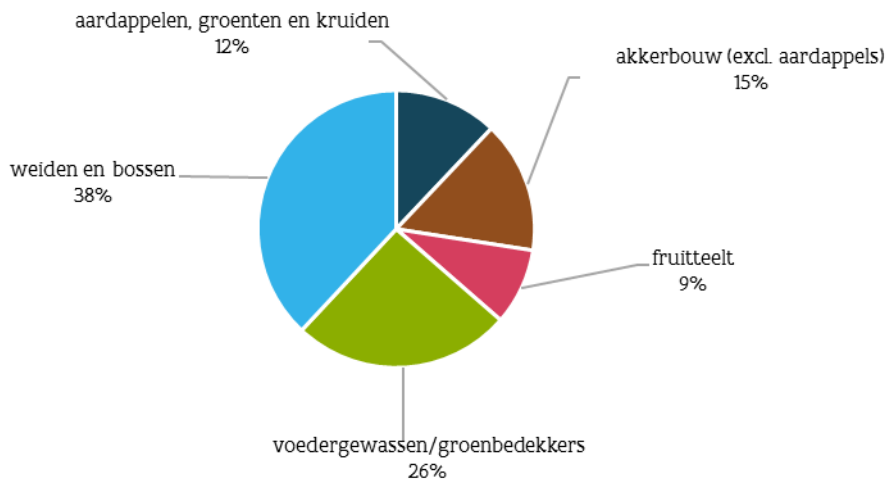
Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TÜV Nord Integra en Inscert Partner

Figuur 5: aandeel van bioareaal (bio en omschakeling) volgens teeltgroep in het totale bioareaal, Vlaanderen, 2019

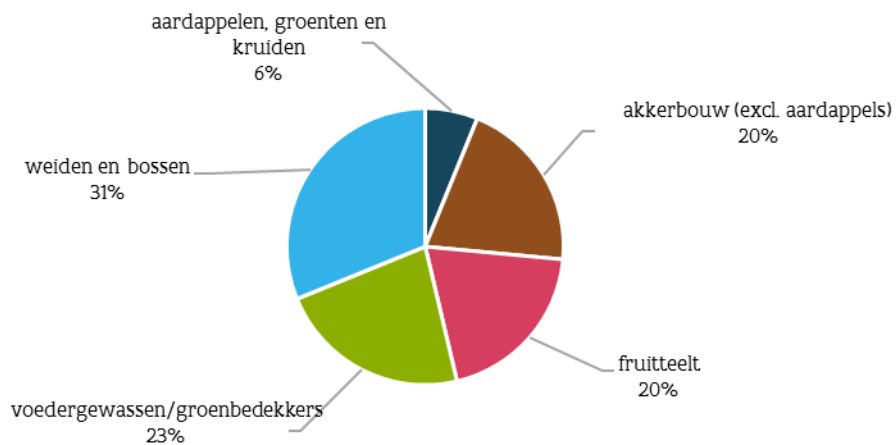

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TÜV Nord Integra en Inscert Partner

Het omschakelingsareaal bedraagt 1.703 hectare. Dat is ongeveer een vijfde van de totale Vlaamse biologische oppervlakte in 2019. Het aandeel van het omschakelingsareaal blijft hiermee status quo ten opzichte van 2018.

Bekijken we de samenstelling van het omschakelingsareaal wat meer in detail, dan zien we dat dit ook in 2019 voor meer dan de helft bestaat uit weiden en bossen en uit voedergewassen en groenbedekkers. Het aandeel van fruitteelt in het omschakelingsareaal is in 2019 fors toegenomen van bijna 12% naar 20%. Het aandeel van aardappelen, groenten en kruiden is daarentegen licht afgenomen van 8% naar 6% van het totale omschakelingsareaal.

Figuur 6: aandeel van omschakelingsareaal volgens teeltgroep in het totale omschakelingsareaal, Vlaanderen, 2019

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TÜV Nord Integra en Inscert Partner

1.6 BIOLOGISCHE VEESTAPEL VERTOONT OPNIEUW STEVIGE GROEICIJFERS

160 van de 562 Vlaamse biologische landbouwbedrijven (ongeveer 28%) houden dieren die onder biocontrole staan, al dan niet in combinatie met een vorm van plantaardige productie. Bij 40 biologische landbouwbedrijven zijn er meerdere diergroepen (d.w.z. runderen, varkens, pluimvee, enz.) als bio geregistreerd op het bedrijf. Bij de overige 120 producenten staan er dieren behorend tot één specifieke diergroep onder biocontrole.

In vijf jaar tijd is het aantal bedrijven met dieren onder biocontrole met meer dan een derde toegenomen. Op sommige van deze landbouwbedrijven zijn er echter slechts een heel beperkt aantal dieren geregistreerd omdat zij zich eigenlijk niet toeleggen op biologische dierlijke productie. Daarom hanteren we in de onderstaande tabel bepaalde minimumgrenzen voor de opvolging van bedrijven met biologische dierlijke productie.

In vergelijking met het voorgaande jaar zien we in 2019 vooral een toename van landbouwbedrijven die actief zijn in de biologische pluimveehouderij (+5 bedrijven met minstens 50 stuks als bio geregistreerd pluimvee). Sinds 2015 is hun aantal met 30% gestegen. Na een forse groei tussen 2015 en 2017 is het aantal bedrijven met minstens 5 stuks biorundvee gestagneerd. Het aantal biolandbouwers met minstens 10 varkens onder biocontrole fluctueerde tijdens de afgelopen vijf jaar, terwijl het aantal bedrijven met minstens 20 bioschapen of minstens 20 biogeiten behoorlijke stabiel bleef.

Tabel 4: aantal bedrijven met dierlijke productie onder biocontrole, Vlaanderen, 2015-2019

bedrijven	2015	2016	2017	2018	2019	evolutie 2018-2019
bedrijven met minstens 5 stuks rundvee	40	51	64	64	65	+1
uitsluitend runderen	24	31	43	43	41	-2
bedrijven met minstens 50 stuks pluimvee	47	51	56	56	61	+5
uitsluitend pluimvee	37	38	41	43	47	+4
bedrijven met minstens 10 varkens	10	14	16	13	14	+1
uitsluitend varkens	5	6	8	7	7	=
bedrijven met minstens 20 schapen	15	18	15	15	15	=
uitsluitend schapen	8	5	4	4	4	=
bedrijven met minstens 20 geiten	12	12	11	11	12	+1
uitsluitend geiten	8	8	8	9	8	-1
bedrijven met minstens 5 paarden en paardachtigen	4	5	4	4	4	=
uitsluitend paarden en paardachtigen	2	2	2	1	0	-1
UNIEKE BEDRIJVEN MET DIEREN ONDER BIOCONTROLE	117	130	145	146	160	+14

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TÜV Nord Integra en Inscert Partner

Het totale aantal dieren die als biologisch geregistreerd zijn, neemt in Vlaanderen toe met 13% ten opzichte van 2018. Ook wanneer we het pluimvee buiten beschouwing laten, tekent zich een stijging af met 12%.

Vooraf in de biologische pluimveehouderij (+13%), varkenshouderij (+25%) en schapenhouderij (+24%) zien we stevige groei cijfers voor de bioveestapel. Het aantal geiten dat op biologische wijze gehouden wordt, is daarentegen lichtjes afgenomen. Nadat hun aantal in 2018 bijna verdubbeld was, is de hoeveelheid paarden en paardachtigen die onder biocontrole staan in 2019 met 6% gedaald. Hun aantal is wel slechts zeer bescheiden in vergelijking met de totale bioveestapel.

Tabel 5: aantal dieren onder biocontrole, Vlaanderen, 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019	evolutie 2018-2019
runderen	2.565	3.161	5.299	5.224	5.706	+9%
waarvan melkkoeien	1.141	1.238	2.984	3.181	3.364	+6%
varkens	3.452	4.578	6.428	5.518	6.893	+25%
pluimvee	409.097	458.036	517.775	601.709	681.365	+13%
waarvan legkippen	168.201	189.607	233.115	247.185	285.597	+16%
waarvan opfokpoeljen	97.780	122.665	131.251	172.126	149.648	-13%
waarvan vleeskippen	143.107	145.661	153.146	182.158	245.641	+35%
schapen	2.132	2.948	2.805	2.698	3.351	+24%
geiten	4.906	5.603	5.543	5.756	5.662	-2%
paarden en paardachtigen	70	92	81	147	138	-6%
andere	44	33	0	0	3	-
TOTAAL	422.266	474.451	537.931	621.052	703.118	+13%
TOTAAL (EXCL. PLUIMVEE)	13.169	16.415	20.156	19.343	21.753	+12%

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TÜV Nord Integra en Inscert Partner

1.7 OPLEIDING EN ADVISERING OVER DE BIOLOGISCHE PRODUCTIEMETHODE BLIJVEN POPULAIR

Landwijzer vzw, een gespecialiseerd vormingscentrum voor biologische en biodynamische landbouw in Vlaanderen, biedt al meer dan twee decennia een beroepsopleiding aan voor wie actief wil worden in de biologische en biodynamische productie. Voor het tweeënhalf jaar durende leertraject 2019-2020 waren er in 2019 in totaal 72 inschrijvingen, waarvan 32 cursisten in het eerste jaar. Er waren 25 afgestudeerden voor het leertraject 2018-2019.

Landwijzer vzw organiseert jaarlijks ook nog cursussen voor wie wil kennismaken met de biosector, evenals cursussen voor actieve biolandbouwers die hun kennis verder willen verdiepen. In 2019 kon de vijfdaagse inspiratiecursus agro-ecologie rekenen op 20 deelnemers. In samenwerking met de praktijkcentra biedt Landwijzer de cursus biologische gewasbescherming (60 lessen) aan. Deze cursus is gericht op het behalen van een fyto-licentie P2 en telde 9 deelnemers in 2019.

////////////////////////////////////

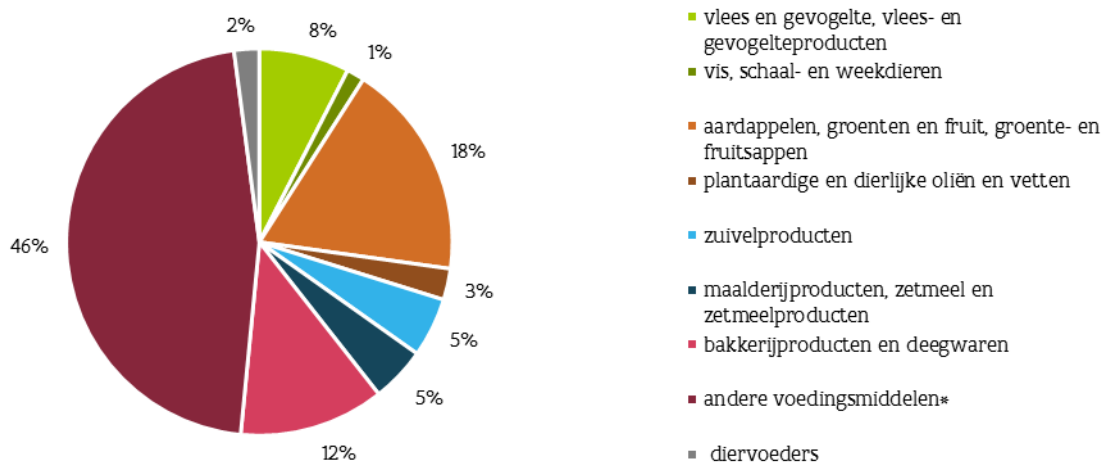

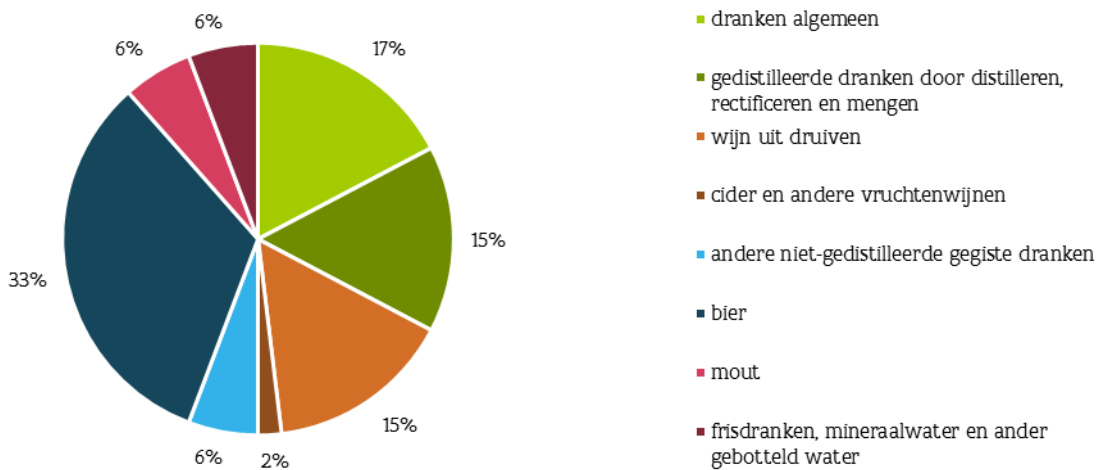
In de hiernavolgende figuren nemen we de vervaardiging, verwerking en conservering van biologische voedingsmiddelen en de vervaardiging van biologische dranken onder de loep.

Figuur 8: vervaardiging/verwerking/conservering van voedingsmiddelen volgens aantal bedrijven, in percentage per activiteit, Vlaanderen, 2019

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TÜV Nord Integra en Inscert Partner
* suiker, cacao, chocolade, thee/koffie, specerijen en sauzen, bereide maaltijden, diëtvoeding et cetera

Figuur 9: vervaardiging van dranken volgens aantal bedrijven, in percentage per activiteit, Vlaanderen, 2019

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van Certisys, TÜV Nord Integra en Inscert Partner

2.3 HELFT VAN BIO-IMPORT UIT NIET-EU-LANDEN BESTAAT UIT EETBARE VRUCHTEN EN NOTEN

De gegevens in deze paragraaf zijn afkomstig van TRACES (Trade Control and Expert System). Dit online beheersysteem van de Europese Commissie volgt de bewegingen van de levende dieren, de dierlijke producten, de dierlijke bijproducten, de levensmiddelen, het diervoeder en de planten die vanuit niet-EU-landen worden ingevoerd en verhandeld in de Europese Unie. Er zijn momenteel geen gegevens beschikbaar over de handel in Europese bioproducten binnen de EU en over de export van deze producten naar landen buiten de EU.

Elke zending van producten die in de EU in het vrije verkeer van goederen wordt gebracht, moet aan een hele reeks voorwaarden voldoen op gebied van voedselveiligheid, planten- of dierengezondheid en fiscaliteit. Als het daarenboven over biologische producten gaat, moet er ook een speciaal biocontrolecertificaat voorgelegd worden. De bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de goederen worden aangeboden, moet haar akkoord verlenen voor de invoer. In België zijn de regio's verantwoordelijk voor de controle van het biologische aspect van de zending. Na het vervullen van alle overige sanitaire en douaneformaliteiten kunnen de goederen in het vrije verkeer worden gebracht (dit noemt men "inklaren").

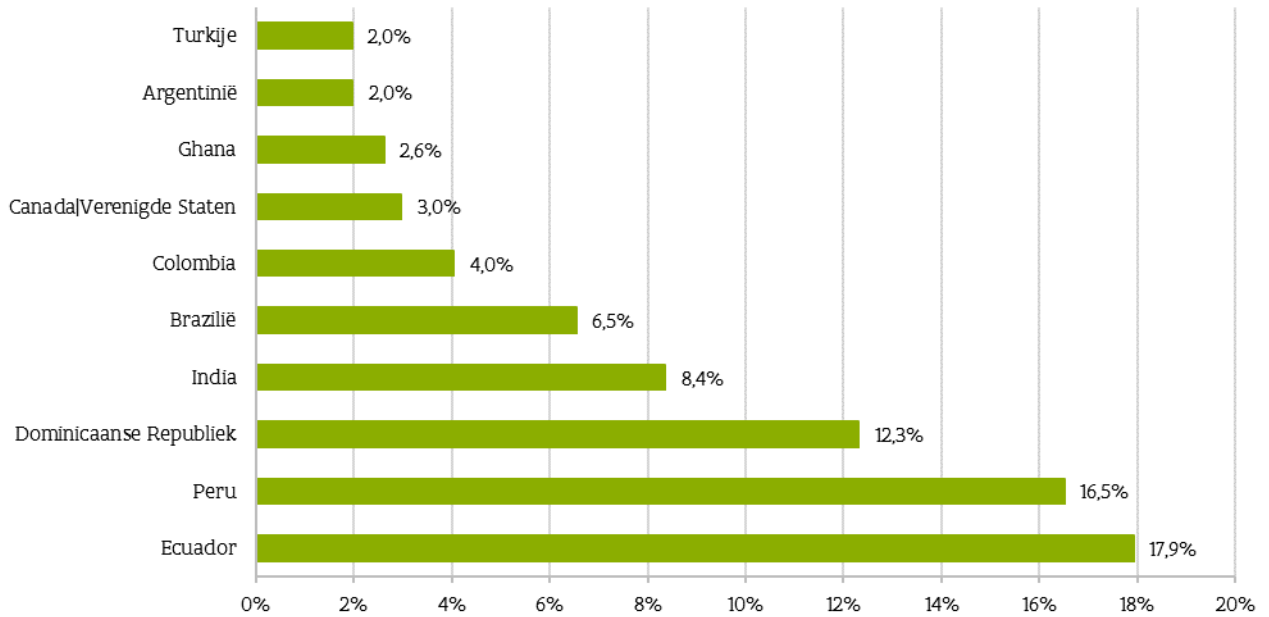
In 2019 werden in Vlaanderen ruim 376.500 ton (+56% t.o.v. 2018) biologische producten uit niet-EU-landen ingeklaard voor een totaal van 10.554 certificaten. Dat komt overeen met 99% van het in heel België ingeklaard nettogewicht aan bioproducten uit niet-EU-landen.

82% van deze zendingen wordt aangeboden bij de douaneautoriteiten van Antwerpen en Mechelen, 12% komt binnen via Zaventem. Nemen we het nettogewicht aan bioproducten in beschouwing, dan blijkt 92% binnen te komen via Antwerpen en Mechelen, terwijl bijna 4% aangeboden wordt bij de douaneautoriteit van Gent en 3% in Zeebrugge ingeklaard wordt. Heel wat van deze goederen worden vervolgens vanuit Vlaanderen verdeeld naar andere landen van de EU.

Drie vierde van het in Vlaanderen ingevoerde nettogewicht aan bioproducten van buiten de EU is afkomstig van tien herkomstlanden. Bekijken we deze top-10 in detail, dan zien we dat bijna de helft van de ingeklaarde biologische goederen afkomstig is van Ecuador, Peru en de Dominicaanse Republiek (dit gaat voornamelijk over verse bananen).

//

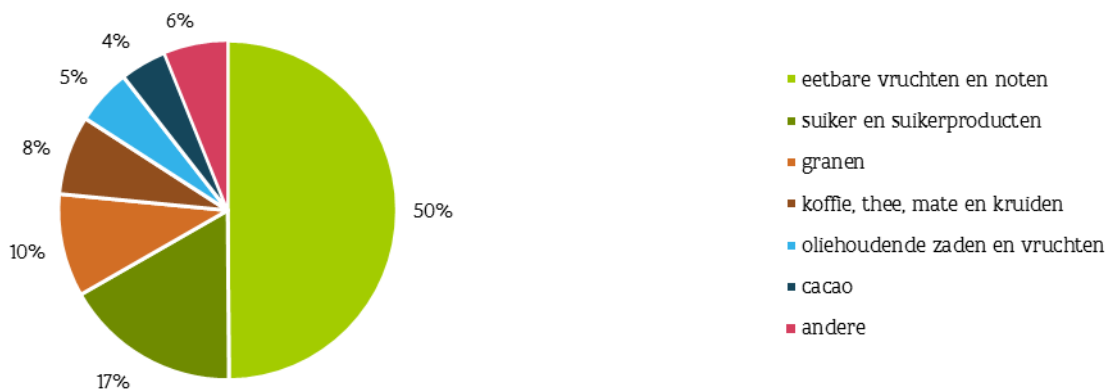
Figuur 10: top tien herkomstlanden bio-import naar nettogewicht, in percentage van totale nettogewicht, Vlaanderen, 2019

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van TRACES (EC)

Het merendeel van de biologische goederen die via Vlaanderen in het vrije verkeer in de EU worden ingebracht, zijn van plantaardige oorsprong. De helft betreft producten die behoren tot de productgroep van eetbare vruchten en noten. Goederen van dierlijke oorsprong (voornamelijk visserijproducten en honing) vertegenwoordigen met een nettogewicht van iets meer dan 6.600 ton nauwelijks 2% van de bioproducten die in Vlaanderen worden ingeklaard.

Figuur 11: belangrijkste productcategorieën bio-import naar nettogewicht, in percent van totale nettogewicht, Vlaanderen, 2019

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van TRACES (EC)

Net als in 2018 valt op productniveau het overwicht op van verse bananen: zij maken bijna 46% uit van de totale massa aan biologische producten die door Vlaanderen worden ingeklaard. Op ruime afstand volgen ongebrande koffie (met een aandeel van 7%) en rietsuiker, beetwortelsuiker en chemisch zuivere sacharose (eveneens 7%). In vergelijking met het voorgaande jaar is het aandeel van cacaobonen in de invoer in 2019 teruggevallen van 9 naar 4%, het aandeel van sojabonen is gedaald van 7 naar 4%.

Tabel 8: top tien producten bio-import naar nettogewicht, in ton en percentage, Vlaanderen, 2019

product	aantal ton (netto)	aandeel in totaal gewicht	belangrijkste herkomstlanden
bananen, vers (m.u.v. bakbananen)	172.242	46%	Ecuador, Peru, Dom. Republiek
ongebrende koffie waaruit geen cafeïne is verwijderd	27.713	7%	Peru, Honduras, Mexico
rietsuiker en beetwortelsuiker, ook chemisch zuivere sacharose, in vaste vorm	26.568	7%	Brazilië
harde tarwe (m.u.v. zaaigoed)	24.442	6%	Canada en Verenigde Staten
witte suiker (aantal gewichtspercenten sacharose, in droge toestand, komen overeen met een polarisatiegraad van >= 99,5)	19.701	5%	India
cacaobonen, ook indien gebroken of gebrand	16.676	4%	Dominicaanse Republiek
sojabonen, ook indien gebroken (m.u.v. zaaigoed)	15.508	4%	India
ruwe rietsuiker in vaste vorm, niet gearomatiseerd en zonder toegevoegde kleurstoffen (m.u.v. die bestemd om te worden geraffineerd)	9.870	3%	Brazilië en Laos
verse kiwi's	6.383	2%	Nieuw-Zeeland
ruwe rietsuiker in vaste vorm, bestemd om te worden geraffineerd, niet gearomatiseerd en zonder toegevoegde kleurstoffen	5.376	1%	Cuba

Bron: Departement Landbouw en Visserij op basis van TRACES (EC)

////////////////////////////////////

3 FINANCIËLE ONDERSTEUNING DOOR DE OVERHEID

Voor het biorapport maken we jaarlijks een raming van de financiële inspanningen die de overheid doet om de biologische sector te ondersteunen en te stimuleren. Onder 'overheidsuitgaven' verstaan we zowel Vlaamse als Europese (cofinanciering) overheidsuitgaven.

De bedragen in dit hoofdstuk hebben betrekking op de effectieve uitgaven binnen een bepaald kalenderjaar of op de effectieve uitgaven die voor een bepaald campagnejaar gebeurd zijn. Het begrip campagnejaar wordt vooral gebruikt bij oppervlaktegebonden steunmaatregelen zoals directe steun, biohectaresteen en agromilieumaatregelen. Het campagnejaar is een proces dat begint met het indienen van de verzamelaanvraag, vervolgens gebeuren er controles en berekeningen en tot slot vindt de uitbetaling van de toegekende steun plaats. Een campagnejaar loopt dus niet noodzakelijk gelijk met een kalenderjaar. Waar mogelijk geven we dit onderscheid aan in de tekst.

Het is moeilijk om op basis van volgende cijfers algemene conclusies te trekken over de evolutie van de overheidsuitgaven, onder meer omdat sommige uitbetalingen van steun (bv. voor onderzoeksprojecten) gespreid zijn over meerdere kalenderjaren.

3.1 OVERHEIDSUITGAVEN SPECIFIEK VOOR DE BIOSECTOR ZIJN VOORAL GERICHT OP STIMULERING VAN PRODUCTIE

In tabel 9 geven we de overheidsuitgaven specifiek gericht op de biosector per kalenderjaar volgens vier beleidsthema's:

- ▶ Het thema 'ketenontwikkeling' omvat o.m. de werkingssubsidies voor BioForum en Bio zoekt Keten, net als de ondersteuning van het ketenluik van de bioclusterwerking.
- ▶ Bij het thema 'biologische productie' horen o.a. de VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) specifiek voor biologische productie, de hectaresteen voor het toepassen van de biologische productiemethode, de gesubsidieerde bedrijfsadviesing in de biologische landbouw, de overheidsbijdrage in de controlekosten en de werkingssubsidie voor Bio zoekt Boer.
- ▶ 'Onderzoek en kennisopbouw' vervat naast de projectfinanciering voor bio-onderzoek en de werkingssubsidies voor NOBL (Netwerk Onderzoek Biologische Landbouw & voeding) en CCBT (Coördinatiecentrum praktijkgericht onderzoek en voorlichting Biologische Teelt) ook de uitgaven voor demoprojecten gericht op de biologische sector. Dit wordt meer in detail bekeken in paragraaf 3.3. Verder vallen ook de gesubsidieerde vormingsactiviteiten ten behoeve van de biologische sector georganiseerd door o.a. Landwijzer, NAC en VELT (Vereniging voor Ecologisch Leven en Tuinieren) hieronder.
- ▶ Onder 'promotie en draagvlakverbreding richting brede publiek' verstaan we bv. de dotaties aan VLAM (Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing) voor de promotie van bio.

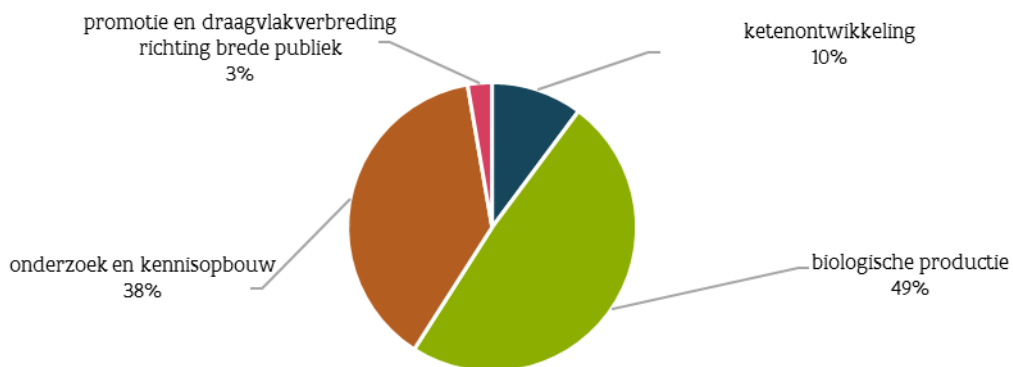
Tabel 9: raming overheidsuitgaven specifiek voor de biologische sector, x 1.000 euro per kalenderjaar, 2015-2019

beleidsthema	2015	2016	2017	2018	2019
ketenontwikkeling	762	795	706	685	483
biologische productie	1.714	1.356	2.112	2.889	2.314
onderzoek en kennisopbouw	1.254	1.448	1.113	1.711	1.811
promotie en draagvlakverbreding richting brede publiek	292	330	317	83	129
TOTAAL	4.022	3.929	4.248	5.368	4.737

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Met een aandeel van 49% ligt het zwaartepunt van deze overheidsuitgaven duidelijk bij de financiële stimulering van de primaire biologische productie, gevolgd door de uitgaven voor onderzoek en kennisopbouw (38%). In vergelijking met 2018 werd er in het kalenderjaar 2019 globaal gezien ongeveer 12% minder overheidssteun specifiek voor de biosector uitbetaald, wat enerzijds het gevolg is van een daling in de uitgaven voor VLIF-steun en anderzijds komt door de wijze van uitbetaling van sommige subsidies die gespreid zijn over meerdere jaren.

Figuur 12: verdeling van de overheidsuitgaven specifiek voor bio over de beleidsthema's, in percentage, Vlaanderen, 2019

Bron: Departement Landbouw en Visserij

De overheidsuitgaven gericht op de biologische productie zijn gedaald ten opzichte van 2018. Dat is vooral zichtbaar bij de VLIF-steun: in het kalenderjaar 2019 zijn de uitbetalingen voor investeringssteun specifiek gericht op de biologische productiemethode met meer dan de helft verminderd tot ruim 530.000 euro. Deze afname in uitbetaalde VLIF-steun kan verklaard worden door een daling van het aantal goedgekeurde dossiers in vergelijking met het voorgaande jaar.

De VLIF-steun bestaat uit kapitaalpremies en nog lopende rentesubsidies (sinds 2013 zijn er geen nieuwe aanvragen voor rentesubsidies meer ingediend). De VLIF-kapitaalpremies ten gunste van de biologische sector werden in kalenderjaar 2019 voornamelijk aangewend voor de dierlijke sector: 73% van de overheidsuitgaven voor kapitaalpremies ging naar investeringen in de biologische pluimveehouderij en 24% naar investeringen in de biomelkveehouderij.

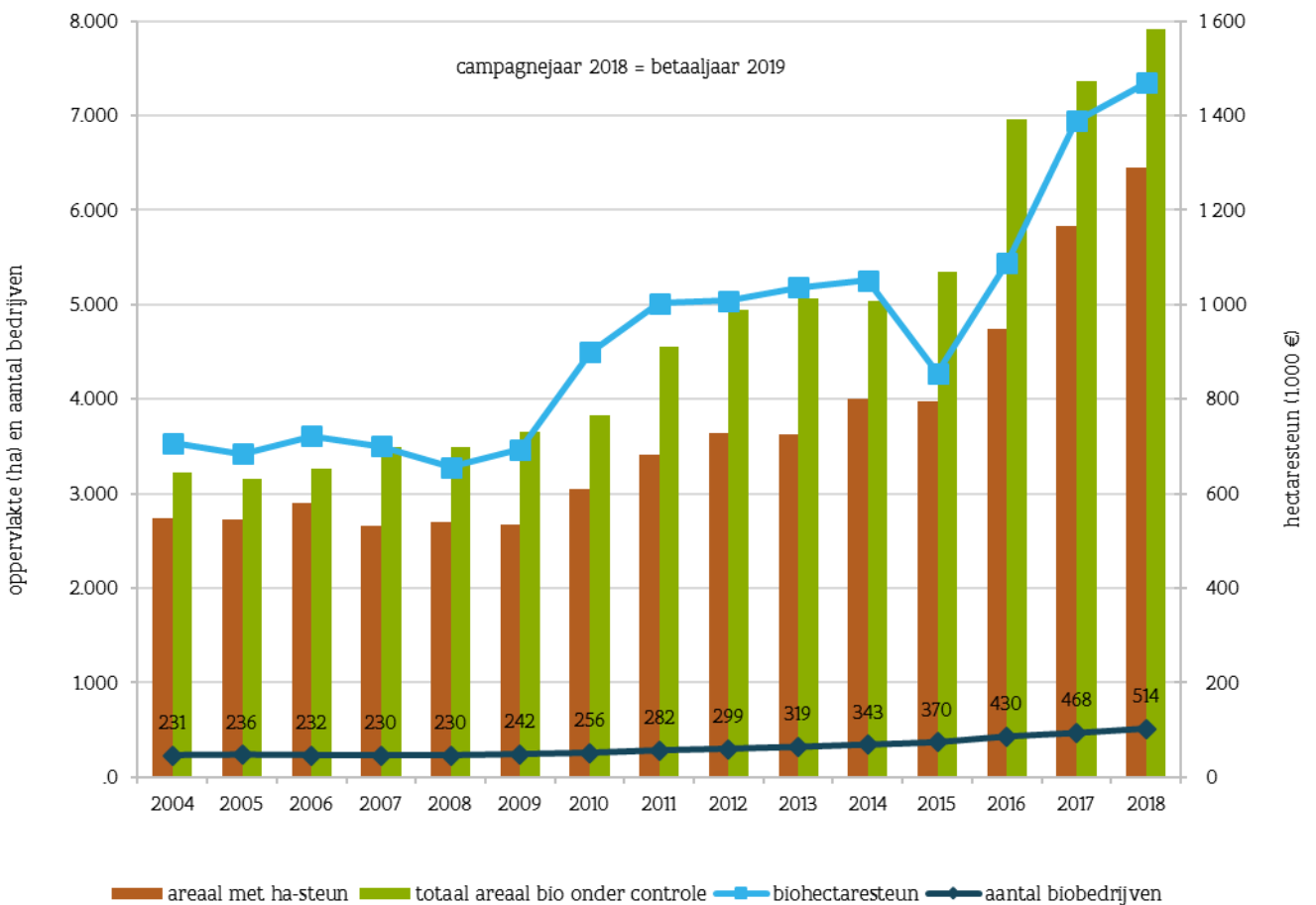
////////////////////////////////////

Biologische landbouwers kunnen via de verzamelaanvraag hectaresteun aanvragen om de biologische productiemethode toe te passen op hun percelen. Het steunbedrag is berekend op basis van de meerkosten om de teelt in kwestie biologisch te produceren en is afhankelijk van het type verbintenis (omschakeling naar bio of voortzetting van bio).

In het kalenderjaar 2019 maakten de betalingen voor biohectaresteun meer dan 30% uit van de totale uitgaven specifiek voor de biologische sector: de overheid keerde 1,47 miljoen euro aan biohectaresteun uit aan 448 landbouwers voor een totaal van 6.452 subsidiabele hectare.

Het toenemend aantal landbouwers dat bij een erkend controleorgaan onder toezicht staat voor toepassing van de biologische productiemethode zorgt bovendien voor een stijging van de overheidsbijdrage in de controlekosten tot bijna 136.000 euro.

Figuur 13: bio-areaal onder controle, areaal met hectaresteun (linkeras, in hectare), uitbetaalde hectaresteun (rechteras, in 1.000 euro) en het totale aantal biologische producenten, Vlaanderen, campagnejaren 2004-2018

Bron: Departement Landbouw en Visserij

3.2 UITBETALING PER BIOLANDBOUWBEDRIJF IS GELIJKAARDIG AAN TOTALE LANDBOUW BIJ STEUN NIET SPECIFIEK VOOR BIOSECTOR

Bovenop de in paragraaf 3.1 beschreven overheidsuitgaven die specifiek gericht zijn op de biologische productiemethode hebben biolandbouwers net als hun gangbare collega's recht op rechtstreekse steun in het kader van de eerste pijler van het Europese gemeenschappelijke landbouwbeleid (inkomensondersteuning). Zo kunnen biolandbouwers voor hun bioareaal onder meer aanspraak maken op een vergroeningsbetaling zonder dat zij de verschillende vergroeningsverplichtingen moeten uitvoeren die gelden voor gangbare landbouwers.

Biolandbouwers kunnen bovendien, evenals de gangbare landbouwers, steun aanvragen voor de toepassing van diverse maatregelen in het kader van plattelandsontwikkeling (pijler II van het Europese gemeenschappelijke landbouwbeleid).

De cijfers in tabel 10 hebben betrekking op de uitbetaalde steunbedragen voor het campagnejaar 2018 (dit zijn betalingen uitgevoerd in kalenderjaren 2018 en 2019). De ontkoppelde directe steun omvat de betaalrechten, vergroeningspremie en eventuele premie voor jonge landbouwers. De gekoppelde directe steun slaat op de zoogkoeienpremie en de slachtpremie voor kalveren.

Tabel 10: aantal bedrijven met steun niet specifiek gericht op bio, totaal uitbetaalde steun en steun per bedrijf, opgesplitst naar totale landbouw en biosector, Vlaanderen, campagne 2018

steunmaatregelen	aantal bedrijven met steun totaal landbouw	aantal bedrijven met steun biosector	totaal uitbetaalde steun (in duizend euro) landbouw totaal	totaal uitbetaalde steun (in duizend euro) biosector	steun per bedrijf (in euro per bedrijf) landbouw totaal	steun per bedrijf (in euro per bedrijf) biosector
pijler I: ontkoppelde directe steun	20.992	278	190.153	2.466	9.058	8.869
pijler I: gekoppelde directe steun	3.393	14	22.731	84	6.699	6.012
pijler II: agromilieu- en klimaatmaatregelen	4.808	172	18.064	852	3.757	4.954
pijler II: agroforestry	10	5	48	25	4.828	4.907
andere steun (Vlaams): zorgboerderijen	392	27	1.663	109	4.242	4.048

Bron: Departement Landbouw en Visserij

Het aantal biologische landbouwbedrijven die ontkoppelde directe steun ontvingen, is gestegen met 13% ten opzichte van het campagnejaar 2017.

Gemiddeld gezien ontvingen biologische landbouwbedrijven voor campagne 2018 iets minder rechtstreekse steun per bedrijf (pijler I) dan voor de totale landbouw het geval is, wat verklaard kan worden doordat ze veelal over kleinere oppervlaktes en/of minder dieren beschikken. Anderzijds kregen ze gemiddeld gesproken hogere steunbedragen toegekend voor de toepassing van agromilieu- en klimaatmaatregelen. Globaal gesproken ligt de steun die per bedrijf toekend wordt aan biolandbouwers in dezelfde grootteorde als de steun die per bedrijf in de totale landbouw wordt toegekend.

3.3 UITGAVEN VOOR BIO-ONDERZOEK, VOORLICHTING EN KENNISUITWISSELING GAAN IN STIJGENDE LIJN

De financiering van onderzoeksprojecten gebeurt via diverse kanalen. Het Departement Landbouw en Visserij betaalt subsidies aan onderzoeksinstellingen zoals Inagro om hun werking en projecten te bekostigen. Het Coördinatiecentrum praktijkgericht onderzoek en voorlichting voor de biologische teelt (CCBT) ontvangt een jaarlijkse subsidie voor zijn coördinerende werking van het praktijkonderzoek en voor het financieren van praktijkgerichte onderzoeksprojecten door de erkende praktijkcentra. Ook demonstratieprojecten gericht op de biologische landbouw worden financieel ondersteund via het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO). Daarnaast organiseert het Departement Landbouw en Visserij oproepen aan alle onderzoeksinstellingen om projecten in te dienen, al dan niet met Europese cofinanciering.

Het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) wendt een deel van zijn middelen aan om onderzoek in de biologische landbouw en de coördinatie van het Netwerk Onderzoek Biologische Landbouw & Voeding (NOBL) te financieren. Ook het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) cofinanciert jaarlijks Landbouw-trajecten die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de biologische sector. Voor dit biorapport houden we enkel rekening met de 'biorelevante' LA-trajecten, dat wil zeggen dat de doelgroep bio specifiek is opgenomen in het projectvoorstel en bij het onderzoek betrokken wordt.

Tabel 11: raming overheidsuitgaven voor onderzoek, voorlichting en kennisuitwisseling in de biosector, in euro, 2015-2019

thema	uitgaven 2015	uitgaven 2016	uitgaven 2017	uitgaven 2018	uitgaven 2019
onderzoek en ontwikkeling	813.414	864.555	701.250	999.405	1.175.518
door het departement LV gefinancierde projecten (excl. CCBT)	103.490	202.900	123.752	149.166	254.173
door VLAIO gefinancierde LA-trajecten met bijdrage aan biosector	413.385	351.013	276.424	355.126	472.754
toelage Inagro vzw (afdeling bio)	99.524	99.524	99.524	99.524	99.524
door ILVO gefinancierd onderzoek met bijdrage aan biosector	87.792	60.617	73.800	128.047	86.236
subsidie CCBT	109.223	150.501	127.750	267.542	262.831
voorlichting en kennisuitwisseling	13.493	55.420	2.000	164.874	112.817
werkingsubsidies e.a.	109.627	131.516	62.000	88.720	73.305
TOTAAL	936.534	1.051.491	765.250	1.252.999	1.361.640

Bron: Departement Landbouw en Visserij

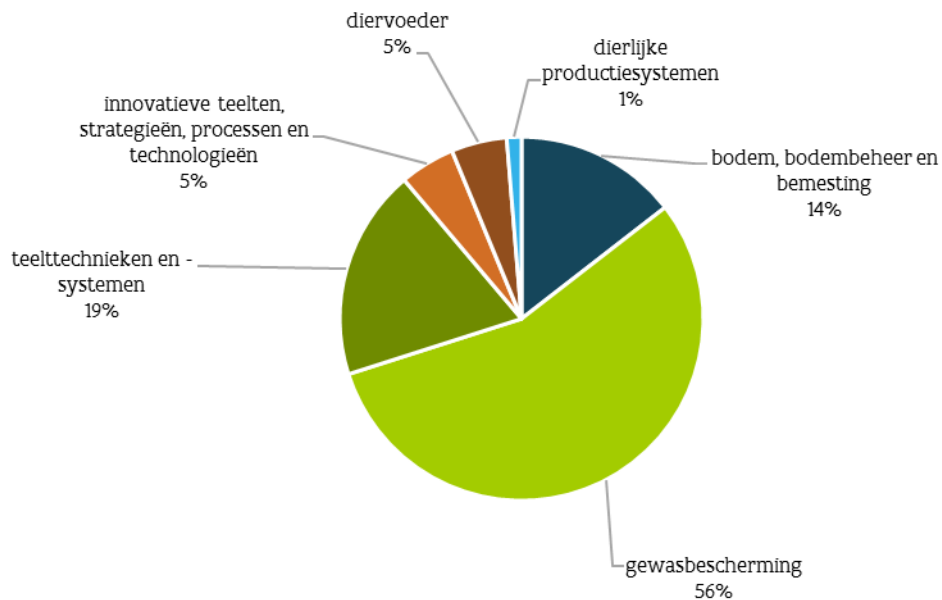
De overheidsuitgaven voor bio-onderzoek, voorlichting en kennisuitwisseling zijn in het kalenderjaar 2019 met 9% gestegen naar 1,36 miljoen euro. Dat is toe te schrijven aan de toename van de uitgaven voor onderzoeksprojecten gefinancierd door het Departement Landbouw en Visserij en voor LA-projecten gefinancierd door VLAIO. Het merendeel van deze projecten heeft een looptijd gespreid over meerdere jaren en ook de betalingen verlopen over verschillende kalenderjaren. Dat maakt het moeilijk om inhoudelijke conclusies te trekken over de evolutie van de overheidsuitgaven voor bio-onderzoek.

Uit de thematische verdeling van de middelen voor onderzoek gericht op de biologische sector blijkt dat meer dan de helft van de uitgaven (45% van het totale aantal projecten) in het kalenderjaar 2019 besteed werd aan onderzoeksprojecten gericht op gewasbescherming (dit omvat zowel bescherming tegen ziekten en plagen als onkruidbeheersing). Twee derde van deze projecten werd vanuit VLAIO gefinancierd en focust slechts deels op de biologische sector. De steeds strengere wetgeving in de gangbare landbouw rond het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen maakt dat men op zoek gaat naar alternatieve niet-chemische methodes die mogelijk ook inzetbaar zijn in de biolandbouw.

Bijna een vijfde van de middelen werd toegekend aan onderzoek naar teelttechnieken en -systemen. Ongeveer 14% van de uitgaven voor bio-onderzoek werd aangewend voor onderzoeksprojecten naar bodem, bodembeheer en bemesting.

Figuur 14: thematische verdeling van de middelen voor biorelevant onderzoek, in percentage, Vlaanderen, 2019

Bron: Departement Landbouw en Visserij

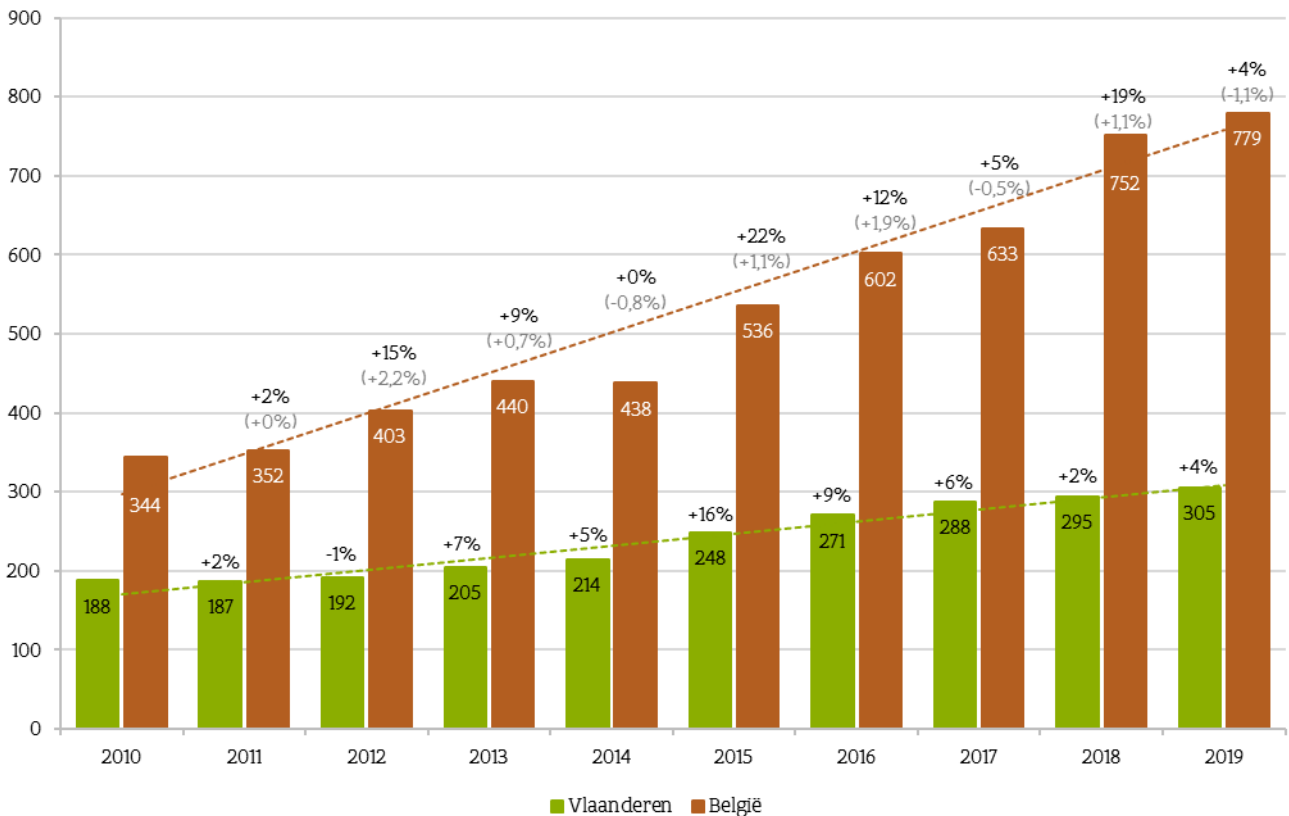
4 BIOLOGISCHE BESTEDINGEN IN VLAANDEREN EN BELGIË

De cijfers in dit luik van het biorapport werden opgetekend door GfK Belgium in opdracht van VLAM. Hiervoor worden de aankopen voor thuisverbruik van vijfduizend Belgische gezinnen continu opgevolgd.

4.1 BEPERKTE GROEI VAN BIOBESTEDINGEN IN 2019

In 2019 bedragen de totale biobestedingen in Vlaanderen zo'n 305 miljoen euro tegenover 779 miljoen euro voor heel België. Dat is 4% meer dan in 2018. Hiermee herneemt de groei in Vlaanderen en houdt deze gelijke tred met het landelijke gemiddelde. De stijging van de bestedingen aan biologische producten staat in schril contrast met de daling van 1,1% van de totale bestedingen aan 'fast moving consumer goods' (FMCG = voeding, dranken, drogmetica en non-food). De voorbije tien jaar groeiden de biobestedingen in België gemiddeld met 11% per jaar tegenover 7% voor Vlaanderen.

Figuur 15: totale besteding aan biologische producten* in België en Vlaanderen, in miljoen euro, 2010-2019

Bron: GfK Belgium voor VLAM

* totaal bioproducten: voeding (vers, diepvries en kruidenierswaren), dranken, drogmetica en non-food

Tussen de haakjes wordt de evolutie van de totale FMCG-bestedingen weergegeven

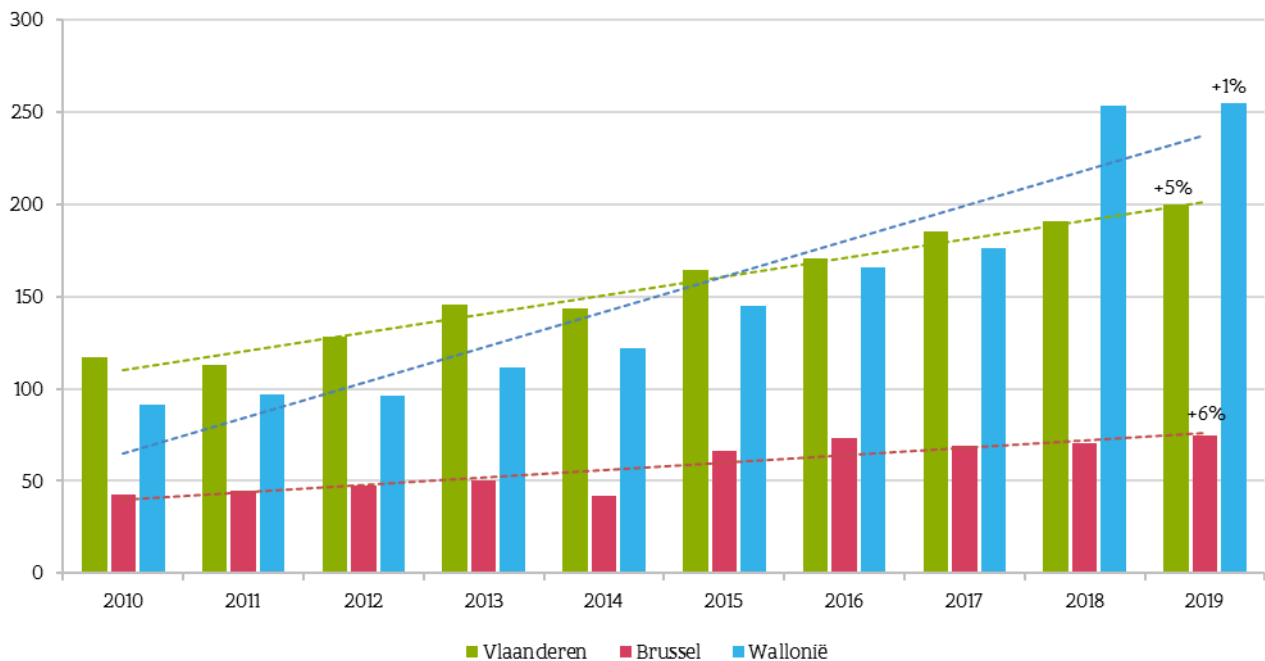

4.3 VLAANDEREN BLIJFT ACHTER IN BESTEDINGEN AAN BIOLOGISCHE VERSPRODUCTEN

VLAM volgt, binnen de overeenkomst met GfK Belgium, het thuisverbruik van de verse voeding (incl. diepvries- en kruidenierswaren zoals rijst, droge deegwaren, wijnen en bier) in detail op. De cijfers verder in dit hoofdstuk hebben enkel betrekking op deze uitgebreide verscategorie (= selectie VLAM).

In 2019 stijgen de Belgische biobestedingen in deze categorie met 3% tot bijna 530 miljoen euro. Wallonië stagneert na een uitzonderlijk goed 2018. In Vlaanderen en in de Brusselse regio herneemt de groei, weliswaar bescheiden, met respectievelijk 5% en 6%. Met 200 miljoen euro in bestedingen aan biologische versproducten heeft Vlaanderen zowel in absolute als in relatieve cijfers een duidelijke achterstand op Wallonië (255 miljoen euro).

Figuur 17: bestedingen aan verse biovoeding en -dranken (selectie VLAM) per gewest, in miljoen euro, 2010-2019

Bron: GfK Belgium voor VLAM

In tien jaar tijd zijn de biobestedingen in deze verscategorie met ruim 70% toegenomen in Vlaanderen. Tijdens diezelfde periode was de stijging echter veel groter in Wallonië. Daar zien we bijna een verdrievoudiging van de biobestedingen sinds 2010.

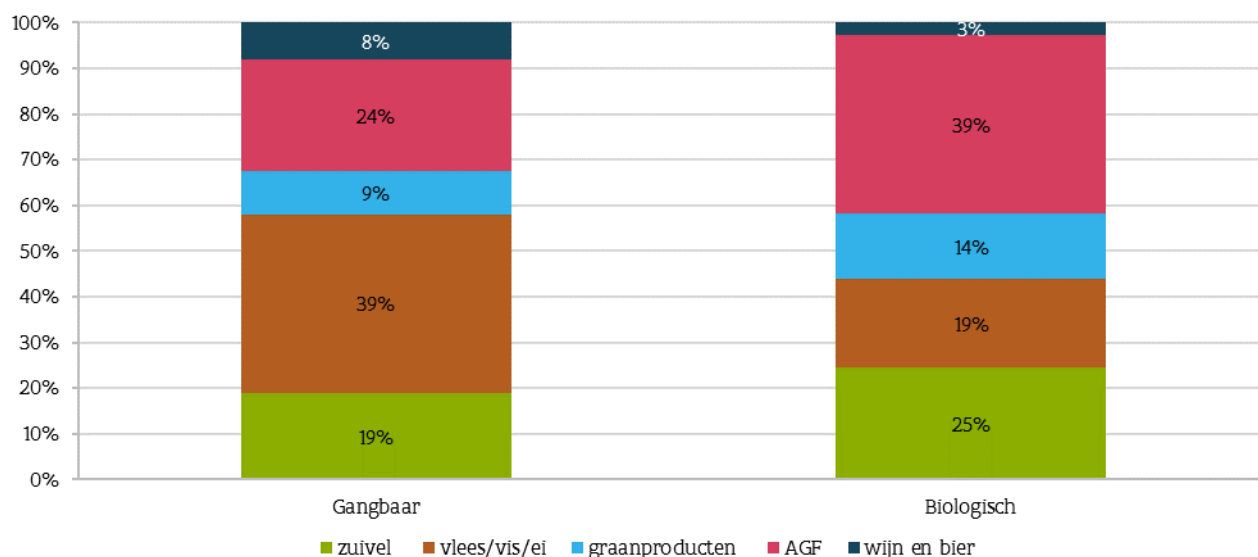
De belangrijke groeiers in 2019 zijn zuivel (vooral yoghurt en kaas), fruit (vooral Jonagoldappelen, druiven en sinaasappelen), plantaardige dranken, natuurlijke fruitsappen en kalfsvlees. Bij de verwerkte bioproducten doen de kant-en-klaarmaaltijden en de visbereidingen het uitstekend. Ook biorijst en biobier kennen een zeer goed jaar. Bij de grootste dalers behoren lams- en schapenvlees, aardbeien en margarine. Op lange termijn is de grote winnaar de categorie 'vis, week- en schaaldieren'.

4.4 AARDAPPELEN, GROENTEN EN FRUIT (AGF) IS DE BELANGRIJKSTE BIOLOGISCHE VERSCATEGORIE

De biobestedingen aan versproducten in Vlaanderen bestaan in 2019 voor 39% uit aardappelen, groenten en fruit. Bij de gangbare producten bedraagt het aandeel van deze AGF-producten slechts 24%. De categorie 'vlees, vis en ei' neemt een vijfde van de biobestedingen voor haar rekening. Deze categorie is voor de gangbare producten echter veel omvangrijker (39%).

Het zuivelaandeel schommelt in het gangbare circuit rond de 20% en is bij bio intussen gestegen tot 25%. De graanproducten nemen in het biosegment 14% in en bij de gangbare producten 9%. Wijn en bier tot slot zijn bij bio goed voor 3% van het assortiment tegenover 8% bij het gangbare segment.

Figuur 18: gekocht assortiment versproducten gangbaar versus bio (op basis van besteding), Vlaanderen, 2019

Bron: GfK Belgium voor VLAM

4.5 BIOLOGISCHE VERSPRODUCTEN BLIJVEN DUURDER DAN HUN GANGBARE VARIANT

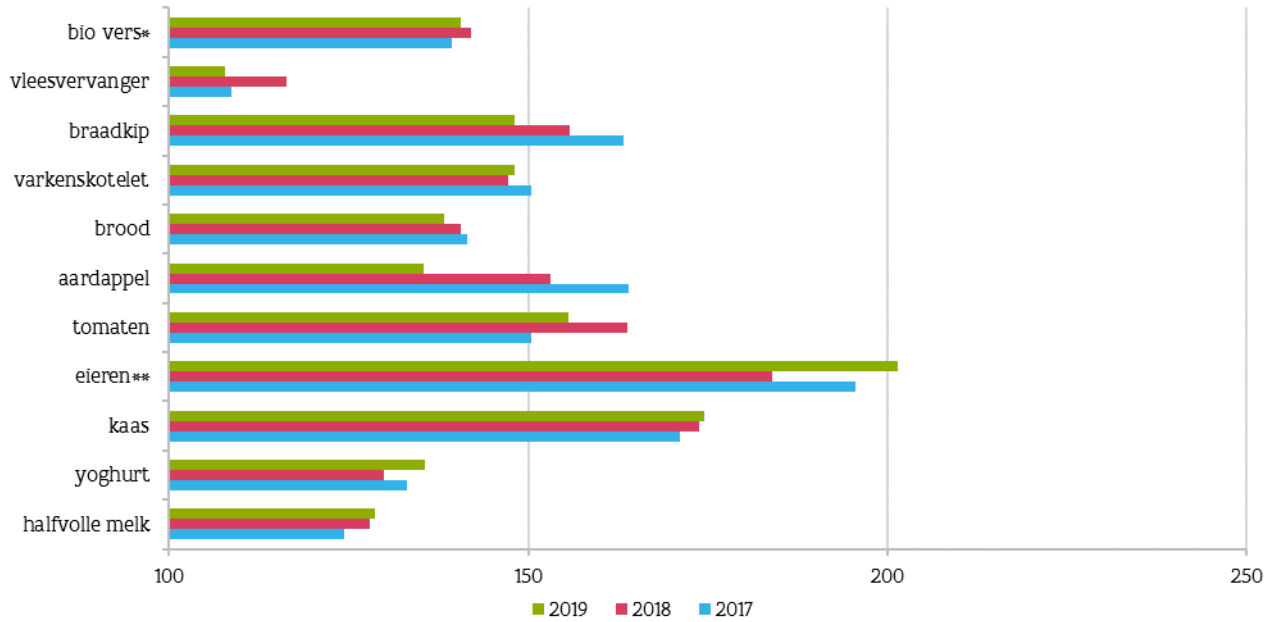
De prijs vormt een belangrijke rem op de aankoop van biovoeding. Biologische versproducten zijn in 2019 gemiddeld 40% duurder dan hun gangbare variant.

Er zijn wel aanzienlijke verschillen per product. Het grootste prijsverschil is er bij eieren: een bio-eitje is in 2019 dubbel zo duur als een standaard scharrelei. Toch lijkt dit geen negatief effect te hebben op de verkoop, want het marktaandeel van bio-eieren blijft hoger dan gemiddeld. Het kleinste verschil zien we bij de vleesvervangers. Hier is de biovariant slechts 8% duurder dan het gangbare product.

Ook de evolutie van het prijsverschil tussen bio en gangbaar verschilt van product tot product. In 2019 is het prijsverschil ten opzichte van het voorgaande jaar groter voor o.a. eieren en yoghurt. Het prijsverschil voor bijvoorbeeld aardappelen, tomaten, braadkippen en vleesvervangers is daarentegen afgenomen.

////////////////////////////////////

Figuur 19: prijsverschil biologische producten versus gangbaar in België (index: gangbaar = 100), 2017-2019

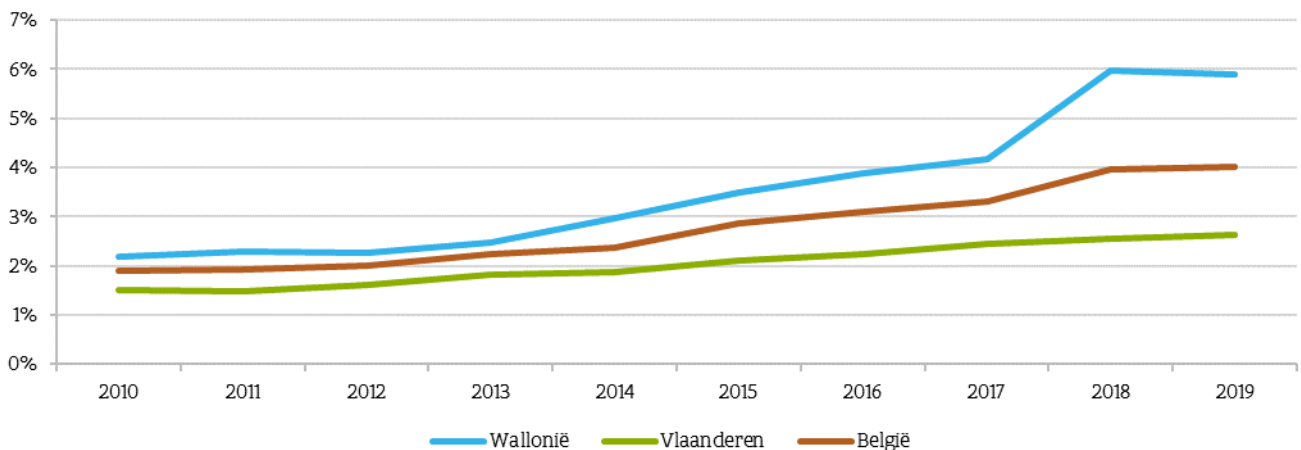

Bron: GfK Belgium voor VLAM
 * selectie verscategorieën VLAM | ** vergelijking met standaard scharrelei

4.6 MARKTAANDEEL VAN BIOLOGISCHE VERSPRODUCTEN GROEIT GESTAAG, MAAR VARIEERT STERK VAN PRODUCT TOT PRODUCT

Het marktaandeel van biologische verse voeding in Vlaanderen blijft geleidelijk toenemen en bedraagt 2,6% in 2019. Vlaanderen loopt hiermee wel achter op Wallonië waar de biologische versproducten een marktaandeel hebben van 5,9%.

Figuur 20: marktaandeel biologische verse voeding per regio, in percent van totale besteding aan verse voeding, 2010-2019

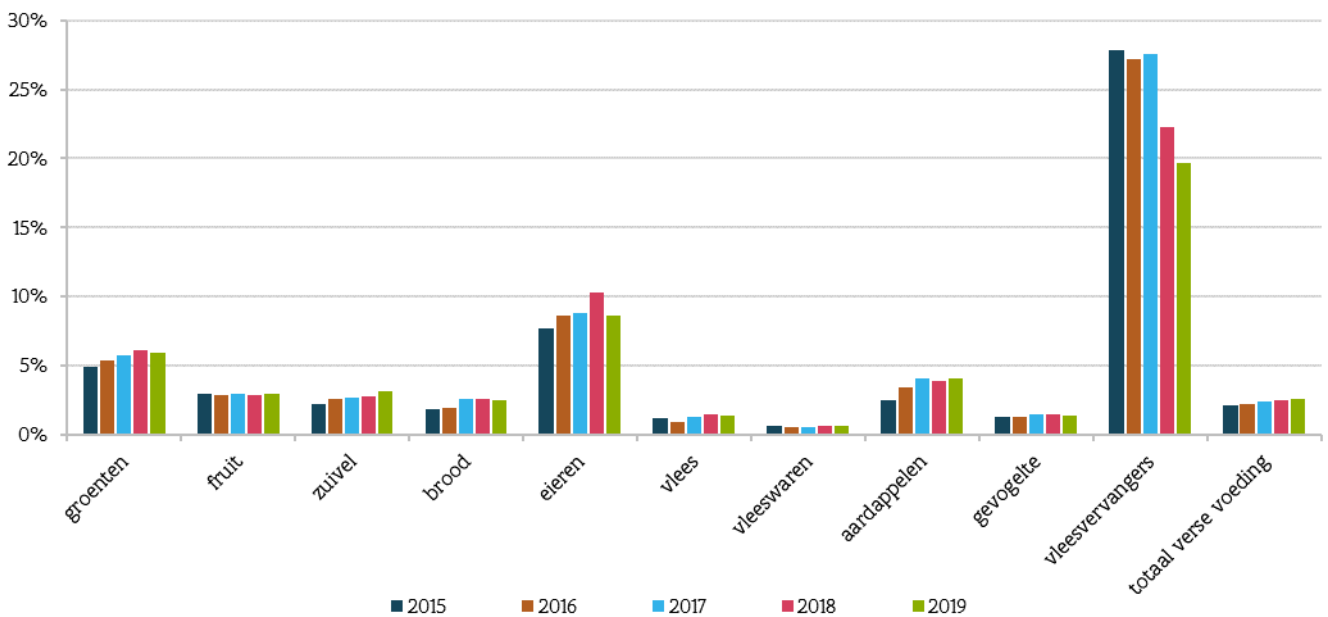

Bron: GfK Belgium voor VLAM

Nemen we de Vlaamse marktaandeelen van biologische versproducten apart onder de loep, dan zien we dat deze sterk variëren van product tot product.

De vleesvervangers hebben nog steeds het grootste marktaandeel: in 2019 is 1 op de 5 van de verkochte vleesvervangers biologisch. Een andere categorie met een hoog bio-aandeel zijn eieren. Het marktaandeel van bio-eieren in Vlaanderen bedraagt 8,6%, wat wel een heel stuk lager is dan in Wallonië (24%). De AGF-categorie en zuivel hebben eveneens een hoger bio-aandeel dan gemiddeld: 6% voor groenten, 4% voor aardappelen, ruim 3% voor zuivel en 3% voor fruit. Brood heeft een gemiddeld bio-aandeel (2,5%). Gevogelte en vlees presteren onder het gemiddelde. Vleeswaren bengelen achteraan met het laagste bio-aandeel van minder dan 1%.

Figuur 21: evolutie marktaandeelen bio vers per productcategorie in % van de bestedingen, Vlaanderen, 2015-2019

Bron: GfK Belgium voor VLAM

4.7 AANTAL BIOKOPERS STIJGT VOOR MEESTE PRODUCTCATEGORIEËN

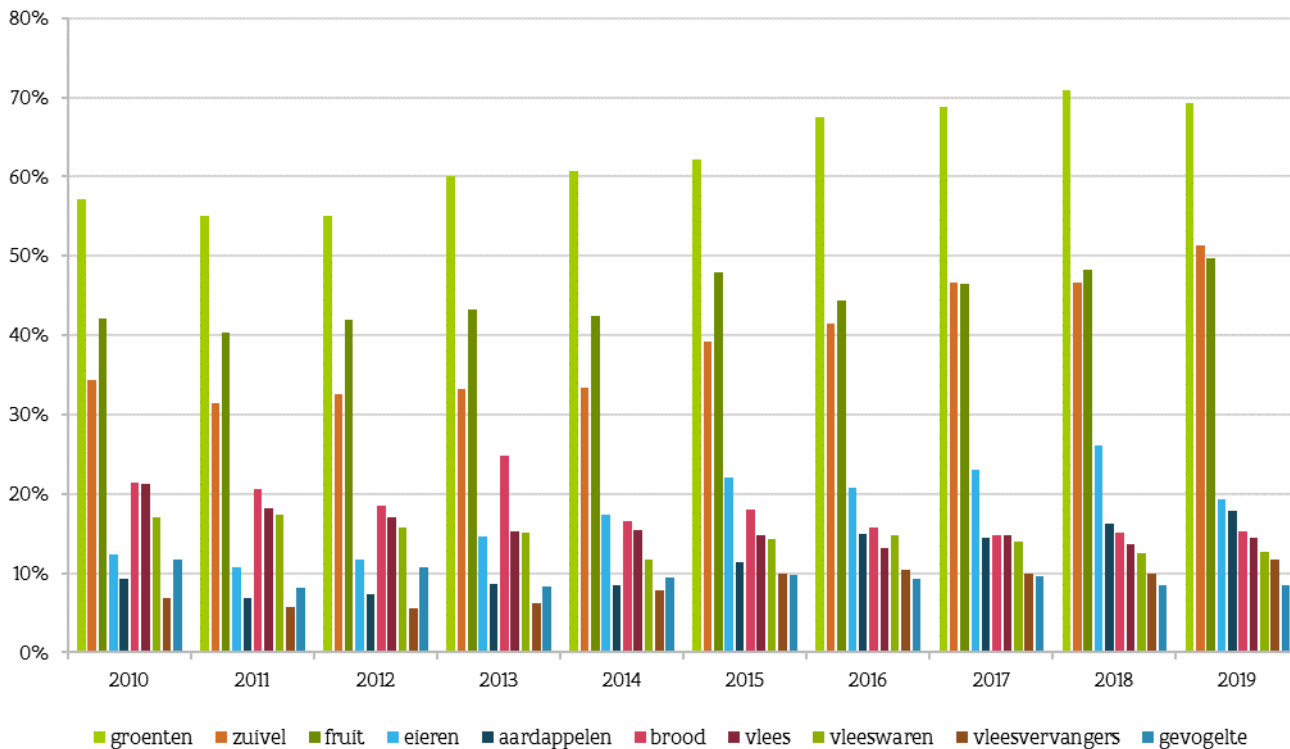
Het aantal Vlaamse consumenten die op jaarbasis minstens eenmaal een vers bioproduct kopen, stijgt van 89% naar 90%. De biobestedingen worden voor twee derde gerealiseerd door de frequente biokopers die minstens wekelijks bioproducten kopen. Deze groep vertegenwoordigt 14% van de totale biokopers.

Binnen de diverse productgroepen zijn er grote verschillen in kopersaantallen. Het aantal biokopers nam vorig jaar toe voor alle categorieën, behalve voor eieren en groenten. De kopers van biogroenten zijn wel veruit de grootste groep: 69% van de Vlaamse gezinnen koopt wel eens biogroenten, maar hun aantal daalde vorig jaar lichtjes. Met 51 kopers op honderd komt de zuivelcategorie op de tweede plaats en haalt zo fruit in (50 kopers). Sinds 2010 zijn er voor biozuivel de helft kopers bijgekomen. Op de vierde plaats vinden we de bio-eieren, waarvan het aantal kopers daalt van 26 naar 19 ten opzichte van het voorgaande jaar. Op de vijfde plaats staan bio-aardappelen waar het aantal kopers in tien jaar haast verdubbelde.

Biologisch brood schommelt rond de 15 kopers op 100. Onderaan het lijstje staan de vlees- en gevogeltecategorieën die voor 2010 nieuwe biokopers wisten aan te trekken en daarna stabiliseerden. De biovleesvervangers groeiden in tien jaar tijd met 70% van 7 naar 12 kopers op 100.

Figuur 22: kopers van een aantal biologische verscategorieën, in percent, Vlaanderen, 2010-2019

Bron: GfK Belgium voor VLAM

4.8 WELGESTELDE GEPENSIONEERDEN EN WELGESTELDE GEZINNEN MET KINDEREN ZIJN DE BELANGRIJKSTE BIOKOPERS

Welk profiel heeft de Belgische biokoper? De alleenstaanden, zowel jong als oud, hebben met een bioaandeel van respectievelijk 7,3% en 5,9% het hoogste percentage biologische aankopen in hun totale bestedingen aan verse voeding (excl. dranken). De gezinnen met kinderen met een beperkt inkomen hebben het laagste bioaandeel (1,6%). Deze bevolkingsgroep heeft zijn bioaandeel wel verdubbeld sinds 2010. De introductie en de uitbouw van heel wat biocategorieën bij de harddiscounters liggen hier aan de basis. De welgestelde gezinnen met kinderen en de koppels met één kostwinner hebben een gemiddeld bioaandeel (ongeveer 4%).

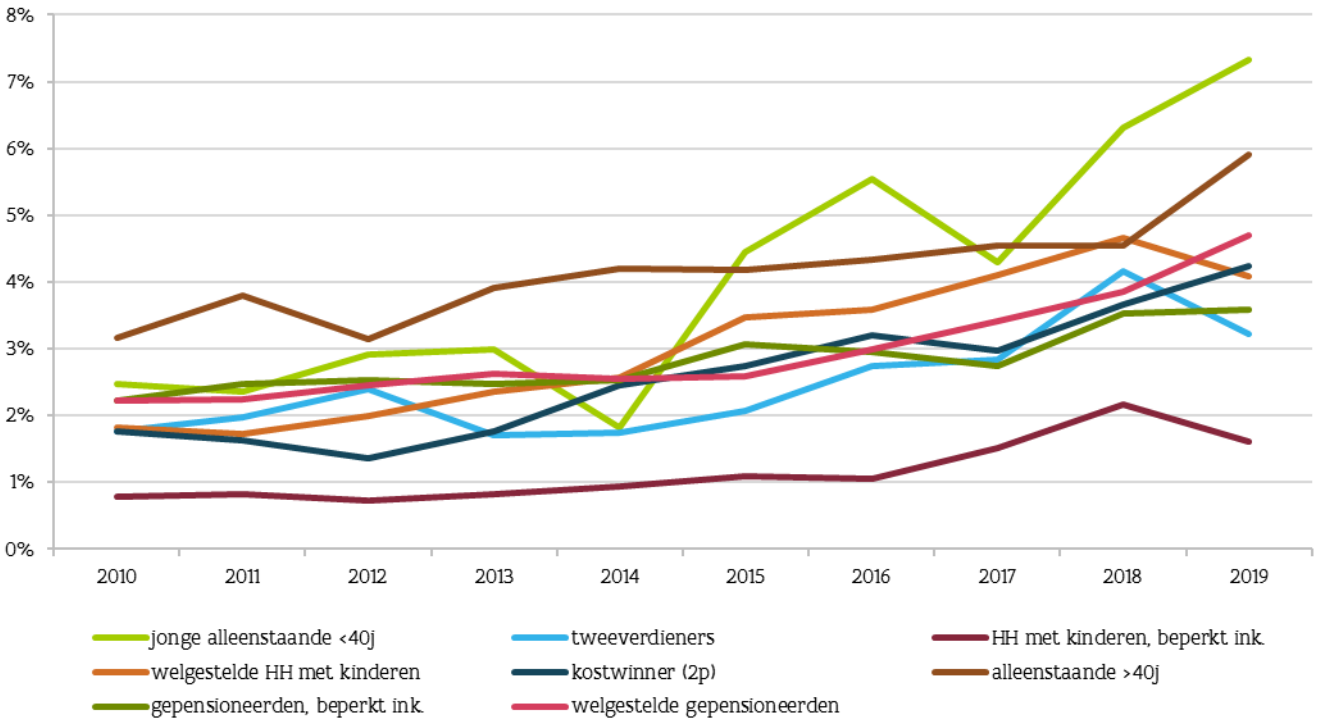
In absolute cijfers zijn de welgestelde gezinnen met kinderen en de welgestelde gepensioneerden de belangrijkste groep biokopers. Samen zijn zij immers verantwoordelijk voor de helft van de biobestedingen, terwijl zij slechts 39% van de bevolking uitmaken.

De sterkste toename qua bioaandeel vinden we in de periode 2010-2019 bij de jonge alleenstaanden met bijna een verdrievoudiging van hun bioaandeel en bij de koppels met één kostwinner, van wie het bioaandeel meer dan verdubbeld is. Het aandeel van bioproducten in de totale bestedingen aan verse voeding is in diezelfde periode het minst gestegen bij de gepensioneerden met een beperkt inkomen (van 2,2 naar 3,6%).

Figuur 23: marktaandeel bio vers in totale besteding aan verse voeding (excl. dranken), in percentage per kopersprofiel, België, 2010-2019

Bron: GfK Belgium voor VLAM

4.9 BIOBESTEDINGEN PER CAPITA GROEIEN, MAAR VLAANDEREN HINKT ACHTEROP

De biobestedingen aan verse voeding en dranken in België stijgen in 2019 tot 47 euro per hoofd van de bevolking. De Vlaming spendeert zo'n 31 euro aan biologische versproducten, wat minder dan de helft is van de Waal (70 euro).

//

LIJST MET TABELLEN

Tabel 1: Vlaamse biologische landbouwbedrijven onder controle, stopzettingen, nieuwe aanmeldingen en netto-evolutie, per provincie, 2019.....	10
Tabel 2: areaal in omschakeling en biologisch in Vlaanderen, per provincie, hectare, 2019.....	12
Tabel 3: areaal in omschakeling en biologisch in Vlaanderen, volgens teeltgroep, hectare, 2019.....	13
Tabel 4: aantal bedrijven met dierlijke productie onder biocontrole, Vlaanderen, 2015-2019.....	15
Tabel 5: aantal dieren onder biocontrole, Vlaanderen, 2015-2019.....	16
Tabel 6: eerstelijnsadviezen door Bio zoekt Boer en omschakeling na adviesverlening, in aantallen en percentage, 2015-2019.....	17
Tabel 7: marktdeelnemers (uitgezonderd producenten) onder controle bio, volgens marktactiviteit, Vlaanderen, 2015-2019.....	18
Tabel 8: top tien producten bio-import naar nettogewicht, in ton en percentage, Vlaanderen, 2019.....	23
Tabel 9: raming overheidsuitgaven specifiek voor de biologische sector, x 1.000 euro per kalenderjaar, 2015-2019.....	25
Tabel 10: aantal bedrijven met steun niet specifiek gericht op bio, totaal uitbetaalde steun en steun per bedrijf, opgesplitst naar totale landbouw en biosector, Vlaanderen, campagne 2018.....	27
Tabel 11: raming overheidsuitgaven voor onderzoek, voorlichting en kennisuitwisseling in de biosector, in euro, 2015-2019.....	28

Figuur 23: marktaandeel bio vers in totale besteding aan verse voeding (excl. dranken), in percentage per kopersprofiel, België, 2010-2019 37

Figuur 24: besteding aan biologische voeding en dranken per categorie en per regio, in euro per capita, 2010-2019 38

Figuur 25: distributiekkanalen biologische voeding en dranken, aandelen op basis van besteding, België, 2010-2019 39

BIJLAGE: OPPERVLAKTEN PER TEELT

TEELTEN 2019	IN OMSCHAKELING (aantal ha)	BIOLOGISCH (aantal ha)	TOTAAL (aantal ha)
Aardappelen, groenten en kruiden	103,86	939,92	1.043,78
aardappelen (incl. zoete aardappel)	11,31	147,26	158,57
andere groenten	0,09	6,47	6,56
andere kolen	0,59	22,86	23,45
asperge	0,57	5,74	6,31
aubergine	-	1,26	1,26
bloemkool	0,02	22,3	22,32
boerenkool	-	11,46	11,46
broccoli	-	20,14	20,14
champignons	-	2,47	2,47
Chinese kool	-	4,58	4,58
courgette	-	15,35	15,35
knolselder	-	15,28	15,28
knolvenkel	0,86	8,56	9,42
komkommer	0,04	0,59	0,63
koolrabi	-	2,83	2,83
kruiden (basilicum, bieslook, peterselie e.a.), geneeskrachtige kruiden	32,83	32,41	65,24
paprika	0,08	0,93	1,01
pastinaak	0,15	9,08	9,23
peulvruchten (erwten, tuin- en veldbonen, snijbonen e.a.)	7,19	46,43	53,62
pompoen	0,88	81,42	82,30
prei	0,29	59,90	60,19
raap	-	1,03	1,03
rabarber	0,08	2,82	2,90
radijs	-	0,24	0,24
rode biet	-	2,87	2,87
rode kool	-	7,02	7,02
savooikool	-	5,78	5,78
selder (groene, bleek- en bladselder)	0,08	8,79	8,87
sjalot	-	6,22	6,22
slasoorten (kropsla, raketsla, veldsla e.a.)	0,61	8,79	9,40
spinazie	-	4,30	4,30
spruitkool	-	3,69	3,69
tomaat	0,03	5,32	5,35
tuinbouwgewassen onder glas of vaste bescherming	-	6,64	6,64
tuinbouwgewassen volle grond	31,82	299,38	331,20
uien	-	4,31	4,31
witloof (incl. witloofwortel)	16,20	25,89	42,09
witte kool	-	4,12	4,12
wortel	0,14	25,39	25,53
Akkerbouw (excl. aardappels)	343,05	988,26	1.331,31
andere eiwithoudende gewassen	33,63	24,75	58,38
andere granen en graanmengsel (bv. mengkoren)	8,77	63,12	71,89
andere oliehoudende zaden	-	3,24	3,24

TEELTEN 2019	IN OMSCHAKELING (aantal ha)	BIOLOGISCH (aantal ha)	TOTAAL (aantal ha)
andere voedergewassen	0,34	6,50	6,84
boekweit	-	5,63	5,63
cichorei	-	4,07	4,07
erwten (droog geoogst)	1,76	17,78	19,54
faunamengsel	1,30	0,19	1,49
gerst (winter, zomer)	28,57	89,70	118,27
gierst	-	1,07	1,07
haver (winter, zomer)	4,72	19,93	24,65
hennep (andere dan vezelhennep)	1,90	-	1,90
hop	-	15,46	15,46
mais (korrel, silo)	57,71	254,39	312,10
miscanthus	2,77	7,34	10,11
plantgoed van niet-vlinderbloemige groenten	0,45	0,08	0,53
quinoa	-	3,76	3,76
rogge	4,06	37,73	41,79
sojabonen	-	1,13	1,13
sorghum	-	6,91	6,91
spelt	8,98	39,50	48,48
suikerbiet	10,38	1,87	12,25
tarwe (winter, zomer)	87,83	76,88	164,71
triticale	67,68	166,86	234,54
tuin- en veldbonen (droog geoogst)	4,46	98,50	102,96
vezelhennep	3,80	7,43	11,23
vezelvlas	12,58	-	12,58
voederbiet	1,36	31,25	32,61
zonnebloempitten	-	3,19	3,19
Voedergewassen/groenbedekkers	380,14	1830,77	2.210,91
andere bedekking (bloemenmengsel e.a.)	5,30	5,01	10,31
luzerne (eenjarig, meerjarig)	38,78	48,23	87,01
klaver (eenjarig, meerjarig, grasklaver, rode klaver)	330,64	1728,98	2.059,62
(mengsel van) niet-vlinderbloemige groenbedekker (phacelia e.a.)	0,86	15,74	16,60
(mengsel van) vlinderbloemige groenbedekker (lupinen, grasluzerne e.a.)	4,56	32,81	37,37
Fruitteelt	334,65	438,71	773,36
aardbei	1,04	9,86	10,90
appel	73,69	172,84	246,53
andere eenjarige fruitteelten	-	2,66	2,66
andere meerjarige fruitteelten	83,47	99,39	182,86
druiven	2,73	0,82	3,55
kers (zuur, zoet)	12,67	11,42	24,09
kleinfruit (frambozen, rode bessen, stekelbessen, braambessen e.a.)	5,33	68,00	73,33
noten	13,72	9,95	23,67
peer	132,14	59,88	192,02
perzik	0,14	0,06	0,20
pruim	8,99	2,76	11,75
wijnstokken	0,73	1,07	1,80
Sierteelt (bloemisterij/boomkwekerij)	9,26	8,58	17,84
niet-eetbare tuingewassen	1,09	5,96	7,05
sierteelten (bloemen, bloembollen en -knollen, boomkweek e.a.)	8,17	2,62	10,79

